

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

**ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ &
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

**ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΚΑΣΤΟΡΙΑ 2007

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα πλαίσια ολοκλήρωσης των σπουδών για την απόκτηση προπτυχιακού διπλώματος του Τμήματος Δημοσίων Σχέσεων & Επικοινωνίας συμπεριλαμβάνεται και η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας. Η συγγραφή της πτυχιακής εργασίας είναι μια από τις πιο δημιουργικές αλλά και απαιτητικές προκλήσεις του προγράμματος σπουδών του συγκεκριμένου προπτυχιακού. Η πτυχιακή εργασία προσφέρει στο φοιτητή την ευκαιρία να αποδείξει, ότι έχει την ικανότητα να χρησιμοποιήσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησε στα προηγούμενα εξάμηνα του προγράμματος σπουδών και να ολοκληρώσει μία μελέτη μόνος του, με την επίβλεψη και συντονισμό του επιβλέποντα καθηγητή. Επιπλέον, παρέχει στο φοιτητή τη δυνατότητα να διερευνήσει σε βάθος ένα θέμα που τον ενδιαφέρει (πάντα σε συμφωνία με τον επιβλέποντα καθηγητή) εφαρμόζοντας την μεθοδική, συστηματική και επιστημονική προσέγγιση.

Ο σκοπός της πτυχιακής εργασίας πρέπει να είναι με σαφήνεια διατυπωμένος και να απαντά σ' ένα ή περισσότερα ερωτήματα που προσδιορίζονται από τον εντοπισμό προβληματισμών στη σχετική με το θέμα βιβλιογραφία ή από ανάγκες και προβλήματα που επιζητούν απαντήσεις στον ευρύτερο χώρο της επικοινωνίας.

Στον οδηγό εκπόνησης πτυχιακής εργασίας διατυπώνονται οι τυπικές προδιαγραφές που αφορούν τη δομή και το περιεχόμενο, καθώς και οδηγίες για τη μεθοδολογική προσέγγιση του θέματος εργασίας που ανατέθηκε στον φοιτητή. Στο Παράρτημα Α παρατίθενται τα σχετικά έντυπα ανάθεσης και παρουσίασης της πτυχιακής εργασίας.

Το επιτυχημένο αποτέλεσμα της συγγραφής της πτυχιακής εργασίας πιστοποιεί, την άρτια γνώση του πτυχιούχου στις θεωρητικές προσεγγίσεις στο χώρο της επικοινωνίας, την ικανότητα εφαρμογής συγκεκριμένης μεθοδολογίας για την ανάλυση του θέματος, την δυνατότητα εφαρμογής της θεωρίας και την εξαγωγή συμπερασμάτων. Επιπρόσθετα, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια ευοίωνη επαγγελματική σταδιοδρομία στο χώρο των Δημοσίων Σχέσεων & Επικοινωνίας.

A. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

A.1. Αρχική υποβολή προτάσεων

Όταν οι φοιτητές ενημερωθούν για τα αποτελέσματα των τελικών και επαναληπτικών εξετάσεων και, κατά συνέπεια, βεβαιωθούν για το δικαίωμα εκπόνησης πτυχιακής εργασίας πρέπει, με δική τους ευθύνη, να πληροφορηθούν από σχετικό πίνακα που θα έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα και τον Πίνακα Ανακοινώσεων του Τμήματος Δημοσίων Σχέσεων & Επικοινωνίας τα προτεινόμενα θέματα από τους επιβλέποντες καθηγητές. Οι φοιτητές/τριες πρέπει να επιλέγουν από τα διαθέσιμα - αναρτημένα στην ιστοσελίδα θέματα. Κατ' εξαίρεση δίνεται η ευκαιρία σε φοιτητές/τριες να προτείνουν δικό τους θέμα σε επιβλέποντα καθηγητή. Η πρόταση του φοιτητή/τριας πρέπει να δοθεί πλήρως τεκμηριωμένη στον καθηγητή. Για την έγκριση του προτεινόμενου από τον φοιτητή/τρια θέματος απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος καθηγητή και του Προϊσταμένου του Τμήματος.

Η περίοδος υποβολής προτάσεων από φοιτητές/τριες γίνεται δύο φορές το χρόνο, στην αρχή κάθε εξαμήνου του ακαδημαϊκού έτους που διανύεται. Τα προς επιλογή προτεινόμενα θέματα αναρτώνται στην ιστοσελίδα και τον Πίνακα Ανακοινώσεων του Τμήματος κατά τους μήνες Οκτώβριο και Μάρτιο του αντίστοιχου χειμερινού ή εαρινού εξαμήνου.

A.2. Ατομικές / Ομαδικές Εργασίες

Η πτυχιακή εργασία αποτελεί μια σύνθετη μορφή εργασίας που ολοκληρώνει την επιστημονική κατάρτιση του φοιτητή/τριας, με την εμπειριστατωμένη και σε βάθος ανάλυση ενός θέματος, του οποίου η ολοκλήρωση θα μπορεί να προσφέρει μια νέα γνώση στο επιστημονικό πεδίο των Δημοσίων Σχέσεων και της Επικοινωνίας. Απαιτεί από τον φοιτητή/τρια ικανότητες που καλύπτουν γνώσεις σε τομείς που διδάχθηκαν καθώς και την δεκτικότητα τους στην κατάκτηση νέων γνώσεων που επιβάλει το θέμα. Η φύση της εργασίας πολλές φορές απαιτεί από τον φοιτητή τον μέγιστο βαθμό ανταπόκρισης του σε αποφάσεις, υποδείξεις, αλλαγές και τροποποιήσεις που απαιτεί η εργασία σε μικρά χρονικά διαστήματα. Η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας είναι μια συνεχής άσκηση ανάπτυξης δεξιοτήτων και προσόντων στον επιστημονικό χώρο των Δημοσίων Σχέσεων και της Επικοινωνίας που κατά κανόνα γίνεται με την ανάληψη ατομικών πτυχιακών εργασιών.

Στην περίπτωση ανάληψης ομαδικής εργασίας δύο ατόμων θα πρέπει :

- α) και τα δύο μέλη της ομάδας να έχουν το δικαίωμα εκπόνησης πτυχιακής εργασίας.
- β) να εκπονήσουν μια εργασία αυξημένων απαιτήσεων σε έργο, σε σχέση με ατομικές πτυχιακές εργασίες
- γ) να έχουν ταυτόχρονα και τα δύο μέλη κοινές επαφές με τον επιβλέποντα καθηγητή ώστε να είναι και οι δύο γνώστες των οδηγιών του καθώς και να γνωρίζει ο επιβλέπωντας την εργασία και των δύο μελών της ομάδας.
- δ) να μπορούν και τα δύο μέλη της ομάδας να υπερασπιστούν εξίσου καλά το σύνολο της πτυχιακής εργασίας.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να παρουσιασθεί για βαθμολόγηση, πτυχιακή εργασία όταν ο ένας από τους δύο χρωστάει μαθήματα ειδικότητας.

Μειωμένη απόδοση ενός μέλους της ομάδας δεσμεύει το σύνολο της ομάδας και για το λόγο αυτό πριν την αίτηση ανάθεσης πτυχιακής εργασίας θα πρέπει να βεβαιώνονται τα μέλη της ομάδας ότι θα μπορούν να συνεργαστούν αρμονικά καθ' όλο το διάστημα της πτυχιακής εργασίας.

Τέλος πρέπει να επισημανθεί ότι δεν παρέχεται η δυνατότητα εκπόνησης ομαδικών πτυχιακών εργασιών πέραν των δύο ατόμων και των συνθηκών που αναφέρθηκαν παραπάνω.

A.3. Ανάθεση Θέματος

Οι επιβλέποντες καθηγητές στην αρχή του εξαμήνου υποβάλλουν προς το τμήμα προτεινόμενα θέματα για πτυχιακές εργασίες τα οποία αφού εξεταστούν για τη συνάφεια τους με το αντικείμενο των δημοσίων σχέσεων και της επικοινωνίας αναρτώνται στην ιστοσελίδα και τον πίνακα ανακοινώσεων του Τμήματος. Μόλις αναρτηθούν τα θέματα οι φοιτητές/τριες ζητούν από τους αντίστοιχους επιβλέποντες περισσότερη ενημέρωση γύρω από συγκεκριμένο θέμα και τις απαιτήσεις του. Παράλληλα ενημερώνουν τους αντίστοιχους επιβλέποντες για την προτίμησή τους γύρω από το συγκεκριμένο θέμα δίνοντας τους πληροφορίες σχετικά με προηγούμενη εμπειρία τους πάνω σε αυτό ή γύρω από το ενδιαφέρον τους για αυτό, πληροφορίες σχετικά με προηγούμενες συνεργασίες με τον επιβλέποντα στα πλαίσια μαθημάτων, καθώς και όποιες άλλες πληροφορίες σχετικά με το θέμα που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην διαδικασία ανάθεσης του θέματος από τον φοιτητή/τρια.

Στη διαδικασία ανάθεσης του θέματος εμπλέκονται μόνο ο/η Επιβλέπων/ουσα Καθηγητής/τρια και ο/η φοιτητής/τρια. Η πρωτοβουλία ανήκει στους φοιτητές, οι οποίοι πρέπει να αναζητήσουν διαπροσωπική συνάντηση με τον Καθηγητή. Η πρώτη συνάντηση πρέπει να γίνει από κοντά σε μέρες και ώρες που ο κάθε Καθηγητής βρίσκεται στο παράρτημα Καστοριάς για διδασκαλία, σύμφωνα με το πρόγραμμα διδασκαλίας.

Στους φοιτητές ανατίθεται το θέμα της πτυχιακής εργασίας τους μόνο έπειτα από έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή. *Η επίτευξη συμφωνίας μεταξύ επιβλέποντα καθηγητή και φοιτητή/τριας επισημοποιείται με την υπογραφή και από τα δύο μέρη του έντυπου «Αίτηση Ανάθεσης Πτυχιακής Εργασίας» (παράρτημα Α).* Το έντυπο αυτό πρέπει να περιέχει τη γραπτή έγκριση (υπογραφή) του επιβλέποντος καθηγητή, που θα πρέπει να έχει εξασφαλίσει ο/η φοιτητής/τρια με δική του/της ευθύνη. Στο έντυπο αναφέρονται τα στοιχεία του φοιτητή/τριας και το θέμα της πτυχιακής εργασίας στα ελληνικά και στα αγγλικά καθώς και η ημερομηνία ανάθεσης της πτυχιακής.

Είναι ευθύνη των φοιτητών/τριών να υποβάλουν συμπληρωμένο σε όλα τα πεδία το έντυπο «Αίτησης Ανάθεσης Πτυχιακής Εργασίας» στη Γραμματεία του Τμήματος. Απαραίτητη είναι η ημερομηνία ανάθεσης πτυχιακής εργασίας, η οποία πρέπει να σημειωθεί και να κρατηθεί από τον φοιτητή, διότι θα του χρειασθεί στην «αίτηση ανανέωσης πτυχιακής εργασίας». Η ημερομηνία αυτή δε δίνεται σε καμία περίπτωση από τη Γραμματεία.

A.4. Ανανέωση Πτυχιακής Εργασίας

Σε περίπτωση μη ολοκλήρωσης της πτυχιακής κατά τη διάρκεια του εξαμήνου ανάθεσης, οι φοιτητές/τριες πρέπει με δική τους ευθύνη να υποβάλλουν στην αρχή του επόμενου εξαμήνου στη Γραμματεία του Τμήματος το «Έντυπο Ανανέωσης της Πτυχιακής Εργασίας» το οποίο πρέπει να περιέχει την υπογραφή του επιβλέποντα καθηγητή και την αρχική ημερομηνία ανάθεσης του θέματος. Φοιτητές/τριες δικαιούνται μέχρι 3 ανανεώσεις του θέματος της πτυχιακής. Παράταση πέραν των 4 εξαμήνων μπορεί να δοθεί μόνο σε εξαιρετες περιπτώσεις μόνο για ένα επιπλέον εξάμηνο μετά από εισήγηση του επιβλέποντα καθηγητή και έγκριση από το Τμήμα. Φοιτητής/τρια που δεν ολοκληρώνει την πτυχιακή του εργασία στο παραπάνω διάστημα μπαίνει στη διαδικασία επιλογής νέου θέματος ακολουθώντας εκ νέου όλη τη διαδικασία.

A.5. Αλλαγή Θέματος ή Επιβλέποντα

Κατά τη διάρκεια της πτυχιακής εργασίας μπορεί ο φοιτητής/τρια να βρεθεί σε θέση στην οποία ο επιβλέπων καθηγητής έχει σταματήσει την συνεργασία του με το τμήμα με αποτέλεσμα να μην μπορεί να συμμετέχει στην επιτροπή εξέτασης της πτυχιακής εργασίας. Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατή η συνέχιση του ίδιου θέματος με άλλον επιβλέποντα που δραστηριοποιείται στην ίδια ή παρεμφερή θεματολογία και ο οποίος θα δεχτεί να επιβλέψει την εργασία.

Η αλλαγή θέματος ή επιβλέποντα καθηγητή δεν συνίσταται αλλά παρόλα αυτά αν κρίνει ο φοιτητής/τρια ότι δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του θέματος τότε θα πρέπει να επαναλάβει από την αρχή την διαδικασία για ανάθεση νέας πτυχιακής εργασίας. Απαραίτητη προϋπόθεση για να μπει εκ νέου στην διαδικασία αυτή, είναι να ενημερώσει το τμήμα και τον επιβλέποντα καθηγητή ότι ζητάει με αίτησή του την αποσύνδεσή του από το τρέχων θέμα της εργασίας που ανέλαβε. Η ενημέρωση γίνεται μέσα από αίτηση αποσύνδεσης από το θέμα πτυχιακής εργασίας στην οποία αναγράφει το θέμα πτυχιακής εργασίας για το οποίο ζητά αποσύνδεση, το όνομα του επιβλέποντα καθηγητή καθώς και τους λόγους και βεβαιώνει υπεύθυνα ότι έχει ενημερώσει τον επιβλέποντα καθηγητή για τη μη συνέχιση της εργασίας ώστε να μπορεί το θέμα να ανατεθεί σε άλλο φοιτητή/τρια. **Η αίτηση αποσύνδεσης πρέπει να φέρει και την υπογραφή του επιβλέποντα καθηγητή.**

Μετά την έγκριση του Τμήματος για την αποσύνδεση και μόνο τότε ο φοιτητής μπορεί να ξεκινήσει διαδικασία ανάθεσης νέου θέματος πτυχιακής εργασίας.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Η τροποποίηση του αρχικού τίτλου γίνεται μόνο μετά από γραπτή αίτηση του επιβλέποντα προς το τμήμα που θα αιτιολογεί τους λόγους που θα πρέπει να αλλάξει ο εγκεκριμένος αρχικός τίτλος και τη σύμφωνη γνώμη του Προϊσταμένου του Τμήματος.

A.6. Περίοδοι Προφορικής Υποστήριξης Πτυχιακών Εργασιών

Οι περίοδοι κρίσης των πτυχιακών εργασιών σ' ένα ακαδημαϊκό έτος είναι δύο, μία για το χειμερινό και μία για το εαρινό εξάμηνο οι οποίες πραγματοποιούνται σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα πτυχιακών εργασιών (βλέπε πίνακα ανακοινώσεων και ιστοσελίδα Τμήματος), τουλάχιστον ένα μήνα πριν από την τελετή ορκωμοσίας.

Εφ' όσον η πτυχιακή εργασία πληροί τις προϋποθέσεις και προδιαγραφές, τότε ο/η επιβλέπων/ουσα καθηγητής/τρια ενημερώνει τον/την φοιτητή/τρια για τη δυνατότητα να υποβάλλει τρία (3) αντίγραφα στη Γραμματεία του Τμήματος μέσα στις προκαθορισμένες

ημερομηνίες και να υποστηρίξει την εργασία προφορικά ενώπιον τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης.

Για να κρίνει ο καθηγητής την καταλληλότητα της πτυχιακής εργασίας για παρουσίαση πρέπει ο φοιτητής να ειδοποιήσει από νωρίς τον καθηγητή για την πρόθεσή του να παρουσιάσει και να αφήσει στον καθηγητή χρονικό περιθώριο όχι λιγότερο από ένα μήνα για να διαβάσει και να καταλήξει στην τελική απόφαση. Εξυπακούεται ότι ο φοιτητής οφείλει να διατηρεί τακτικές επαφές με τον καθηγητή του, ανταλλάσσοντας απόψεις και παραδίδοντας σε τακτικά διαστήματα υλικό προς ανάγνωση και παρατηρήσεις. Σε περίπτωση που δε γίνει αποδεκτή από τον/την επιβλέποντα/πουσα καθηγητή/τρια τότε η παρουσίαση και κρίση της πτυχιακής μεταφέρεται σε μεταγενέστερη περίοδο κρίσεων. **Σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται να πραγματοποιηθούν άλλες παρουσιάσεις εκτός από τις προκαθορισμένες.**

A.6. Κατάθεση Πτυχιακής Εργασίας προς Προφορική Παρουσίαση

Η κατάθεση της πτυχιακής εργασίας προς προφορική παρουσίαση προϋποθέτει την σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντα καθηγητή η οποία βεβαιώνεται στο έντυπο της «Αίτησης Παρουσίασης Πτυχιακής Εργασίας» που καταθέτει ο φοιτητής/τρια στη γραμματεία μαζί με τρία τυπωμένα αντίτυπα της εργασίας. **Αίτηση που δεν έχει ενυπόγραφη την έγκριση από τον επιβλέποντα δεν μπορεί να προχωρήσει στη διαδικασία της παρουσίασης.**

Ο φοιτητής δεν μπορεί να παρουσιάσει την πτυχιακή του εργασία όταν χρωστάει μάθημα ειδικότητας.

A.7. Υποστήριξη της Πτυχιακής Εργασίας

Μετά την υποβολή τριών (3) αντιγράφων της τελικής πτυχιακής εργασίας στον επιβλέποντα και την επιτροπή, μέσω της Γραμματείας του Τμήματος, η παρουσίαση είναι έτοιμη να πραγματοποιηθεί σε ημερομηνία που έχει οριστεί και ανακοινωθεί στην ιστοσελίδα και στο Πίνακα Ανακοινώσεων του Τμήματος.

Η παρουσίαση χωρίζεται σε δύο μέρη και δεν πρέπει να υπερβαίνει χρονικά τα 15 λεπτά. Στο πρώτο μέρος ο/η φοιτητής/τρια παρουσιάζει την εργασία του στην επιτροπή με την υποστήριξη οπτικών μέσων π.χ. διαφάνειες (Powerpoint). Κατά το δεύτερο μέρος της διαδικασίας, το λόγο έχουν τα μέλη της επιτροπής τα οποία υποβάλουν ερωτήσεις, οι οποίες πρέπει να απαντηθούν ικανοποιητικά.

Στόχος στο πρώτο μέρος είναι να παρουσιαστούν στον περιορισμένο χρονικό διάστημα των 15 λεπτών τα κύρια σημεία της έρευνας και των αποτελεσμάτων της πτυχιακής εργασίας. Η παρουσίαση γίνεται σε ανοιχτό ακροατήριο, παίζει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της πτυχιακής εργασίας και για το λόγο αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από τον φοιτητή/τρια ώστε να είναι άρτια, περιεκτική, κατανοητή και να αποσαφηνίζει τα ευρήματα και τα συμπεράσματα της εργασίας.

Μετά το 15λεπτο της παρουσίασης ακολουθεί το δεύτερο μέρος της διαδικασίας με τοποθετήσεις και ερωτήσεις από τα μέλη της επιτροπής προς τον φοιτητή/τρια με στόχο την αποσαφήνιση σημείων που δεν καλύφθηκαν από την παρουσίαση, **τη διαπίστωση ότι η εργασία αποτελεί αυθεντικό προϊόν του φοιτητή/τριας**, καθώς και την επισήμανση διορθώσεων και βελτιώσεων που χρειάζεται η εργασία. Είναι πολύ σημαντικό ο φοιτητής/τρια να είναι σε θέση να δίνει ικανοποιητικές απαντήσεις σε όλα τα θέματα που αφορούν την εργασία του. Παράλληλα **είναι σημαντικό να κρατάει σημειώσεις με παρατηρήσεις που του γίνονται και τις οποίες θα πρέπει να διορθώσει στην τελική εργασία που θα παραδώσει.**

A.8. Αξιολόγηση Πτυχιακής Εργασίας

Η επιτροπή αξιολόγησης αποτελείται από : α) τον/την επιβλέποντα/πουσα καθηγητή/τρια και β)δύο ακόμη καθηγητές/τριες του Τμήματος.

Μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης της πτυχιακής εργασίας συνεδριάζει η επιτροπή εξέτασης και αποφασίζει για τον βαθμό της εργασίας καθώς και για τις αλλαγές που θα πρέπει να γίνουν στο τελικό κείμενο της εργασίας για τις οποίες θα ενημερώσει ο επιβλέπων τον φοιτητή/τρια. Οι αξιολογητές συμπληρώνουν το Έντυπο Αξιολόγησης βαθμολογώντας την πτυχιακή εργασία. Ο τελικός βαθμός της πτυχιακής εργασίας είναι ο μέσος όρος της βαθμολογίας της Τριμελούς Επιτροπής Αξιολόγησης.

Η βαθμολογία της πτυχιακής αντανακλά την ποιότητα εργασίας του φοιτητή/τρια καθώς και την συμβολή της σε νέα γνώση στην ειδικότητα των Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας. Κριτήρια που συνήθως λαμβάνει υπόψη η επιτροπή για το γραπτό κείμενο της εργασίας είναι:

- η εστίαση του κειμένου στη διερεύνηση ενός ερωτήματος, μιας υπόθεσης, ενός προβληματισμού,
- η χρήση επιστημονικών μεθόδων ανάλυσης,
- η αναζήτηση και επεξεργασία πρωτογενών πηγών
- η τεκμηριωμένη και εμπεριστατωμένη ερευνητική μέθοδος που ακολουθήθηκε,

- η ξεκάθαρη ανάπτυξη των μεθόδων και η αναλυτική παρουσίαση της μεθοδολογίας ώστε να υπάρχει η δυνατότητα σε κάποιον να επιβεβαιώσει η να επαναλάβει την έρευνα
- η αντικειμενική παρουσίαση των αποτελεσμάτων
- η πειστική εξήγηση ότι η έρευνα βασίζεται σε αληθινά στοιχεία, χωρίς αλλοιώσεις ή παραποιήσεις αποτελεσμάτων
- η δομή και η ποιότητα του γραπτού κειμένου ώστε να διαβάζεται εύκολα, κατανοητά και να προσφέρει στον αναγνώστη ουσιαστική γνώση,
- η διεξοδική ανασκόπηση της ελληνικής και ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας για την κάλυψη της θεωρίας του θέματος με εκτεταμένη μεν, αλλά εύστοχη βιβλιογραφία,
- η χρήση αξιόπιστων βιβλιογραφικών αναφορών όπως άρθρα επιστημονικών περιοδικών τα οποία αναλογικά θα πρέπει να αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της βιβλιογραφίας,
- η ακρίβεια των βιβλιογραφικών στοιχείων στην παράθεση βιβλιογραφικών αναφορών ώστε να είναι δυνατός ο εντοπισμός της,
- η αλληλουχία των συλλογισμών μέσα σε κάθε κεφάλαιο και ανάμεσα στα κεφάλαια ώστε να είναι αιτιολογημένη η μετάβαση μεταξύ των κεφαλαίων και υποκεφαλαίων της εργασίας,
- η πρωτοτυπία των συλλογισμών
- η σύνδεση των αποτελεσμάτων της έρευνας με αποτελέσματα άλλων ερευνητών και η σύγκριση τους,
- η ενδεχόμενη συνεισφορά της εργασίας στο πεδίο έρευνας και η σημαντικότητα των αποτελεσμάτων,
- η αυθεντικότητα της εργασίας και η απόδειξη ότι η εργασία είναι προϊόν του φοιτητή/τριας και όχι προϊόν λογοκλοπής ή αντιγραφής ή εργασίας άλλου προσώπου,
- η έλλειψη αντιγραφής άλλων ερευνητών χωρίς αναφορά στο έργο τους
- η ανάπτυξη κατάλληλων ερευνητικών δεξιοτήτων από τον φοιτητή, κατάλληλης βιβλιογραφικής επισκόπησης του θέματος καθώς και η διαπίστωση ότι ο φοιτητής έχει την δυνατότητα μελλοντικά στον επαγγελματικό του τομέα να ανταποκριθεί στην διερεύνηση ερωτημάτων και υποθέσεων εργασίας με αντικειμενικό και επιστημονικό τρόπο,

- η ορθή διατύπωση του κειμένου και η έλλειψη ορθογραφικών και συντακτικών λαθών.
- η συμμόρφωση με τους τεχνικούς κανόνες γραφής της εργασίας

Στην προφορική παρουσίαση δίνεται βαρύτητα στη συνοπτική παρουσίαση της εργασίας με επίκεντρο τα κύρια σημεία, τη χρήση οπτικοακουστικών μέσων ή / και διαφανειών ως βοηθήματα προφορικής παρουσίασης, την άνεση και αυτοπεποίθηση του φοιτητή με την ανάπτυξη του θέματος, την παρουσίαση ξεκάθαρων στόχων της εργασίας, την παρουσίαση ξεκάθαρης μεθοδολογίας, την παρουσίαση συμπερασμάτων που τεκμηριώνονται από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν, τη δημιουργία ενδιαφέροντος στο ακροατήριο γύρω από το θέμα, την οπτική επαφή του φοιτητή/τριας με το κοινό, την ολοκλήρωση της παρουσίασης μέσα στα επιτρεπτά χρονικά όρια (15 λεπτά) καθώς και την ικανοποιητική ανταπόκριση στις ερωτήσεις που θα τεθούν.

Όλα τα παραπάνω κριτήρια συντελούν στην τελική βαθμολογία που θα λάβει ο φοιτητής/τρια. Ο επιβλέπων καθηγητής δεν μπορεί να γνωρίζει εκ των προτέρων πιά θα είναι η βαθμολογία της εργασίας. Έχει όμως την ευθύνη μέσα από την έγκριση που δίνει για παρουσίαση της πτυχιακής ότι έλεγξε την πτυχιακή εργασία και βρήκε ότι αυτή τηρεί τις ελάχιστες προϋποθέσεις ώστε κατά την κρίση του να επιδέχεται βαθμολογίας τουλάχιστον πέντε (5). Εν γένει η ικανοποίηση όσων των δυνατών περισσότερων κριτηρίων θα κλιμακώσουν την τελική βαθμολογία μέχρι την κλίμακα του εννέα (9). Η δυνατότητα ευρείας δημοσιοποίησης της εργασίας αποτελεί ένα σημαντικό κριτήριο για βαθμολογίες άνω του εννέα (9). Παρότι όλες οι εργασίες ανεξαρτήτως βαθμολογίας είναι διαθέσιμες στην βιβλιοθήκη του Παραρτήματος Καστοριάς, οι εργασίες με βαθμολογία εννέα (9) και άνω δημοσιοποιούνται και στο διαδίκτυο και το γεγονός αυτό λαμβάνεται σοβαρά υπόψη κατά τη βαθμολόγηση της εργασίας. Εργασίες με βαθμολογίες εννέα (9) και άνω θα πρέπει αντανακλούν ιδιαίτερη ποιοτική εργασία στο σύνολο της πτυχιακής, να είναι άρτια δομημένες, εξαιρετικά καλογραμμένες που να καλύπτουν όλα τα παραπάνω κριτήρια. Εργασίες οι οποίες βαθμολογούνται στη μέγιστη κλίμακα (9,5 – 10) θα πρέπει να προσφέρουν εκτός όλων των παραπάνω και εξαιρετική συμβολή σε νέα γνώση στον τομέα των Δημοσίων Σχέσεων και της Επικοινωνίας η οποία θα είναι απόλυτα τεκμηριωμένη και θα αποτελεί έρευνα αξιόλογη και ικανή για να δημοσιοποιηθεί από το τμήμα στα ΜΜΕ ή σε επιστημονικά περιοδικά ή συνέδρια.

A.9 Τελικές Διορθώσεις και Κατάθεση Βιβλιοδέτης Πτυχιακής Εργασίας

Ο επιβλέπων καθηγητής γνωστοποιεί στο φοιτητή την τελική βαθμολογία. Το Έντυπο Αξιολόγησης πτυχιακής εργασίας, το οποίο έχει τον τελικό βαθμό καθώς και τις υπογραφές της Τριμελούς Επιτροπής Αξιολόγησης υποβάλλεται από τον Επιβλέποντα Καθηγητή στη Γραμματεία του Τμήματος Δημοσίων Σχέσεων & Επικοινωνίας.

Ο Επιβλέπων Καθηγητής δεν υποβάλλει τον τελικό βαθμό αν δεν έχει επιβεβαιώσει με ευθύνη του ότι ο /η φοιτητής/τρια έχει προβεί στις αναγκαίες διορθώσεις και τροποποιήσεις σύμφωνα με τις υποδείξεις της επιτροπής αξιολόγησης.

Τη συμμόρφωση ως προς τις τελικές αλλαγές δύναται να ζητήσει να τις ελέγξει και άλλο μέλος της επιτροπής.

Στο/Στη φοιτητή/τρια δίνεται μετά την παρουσίαση, διάστημα μίας εβδομάδας από την παρουσίαση για να γίνουν οι απαιτούμενες αλλαγές που ζήτησε η επιτροπή. Στο διάστημα αυτό ο φοιτητής αποστέλλει στον επιβλέποντα την τελική διορθωμένη εργασία και ο φοιτητής αποστέλλει ταυτόχρονα στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και των τριών μελών της επιτροπής μια λίστα διορθώσεων όπου αναφέρει τις αλλαγές που του ζητήθηκαν, πως ανταποκρίθηκε σε αυτές και επιβεβαιώνει τη συμμόρφωση του προς τα ζητούμενα. Αν το διάστημα αυτό παρέλθει χωρίς διορθώσεις ή η επιτροπή δε λάβει ή δεν ικανοποιηθεί από τις αλλαγές που ζήτησε τότε η εργασία παραμένει σε εκκρεμότητα μεταφέροντας την ορκωμοσία του φοιτητή/τριας σε επόμενη περίοδο ορκωμοσιών. Μετά την προφορική επιβεβαίωση του/της επιβλέποντα/πουσας καθηγητή/τριας προς τον/την ενδιαφερόμενο/η, **ο/η φοιτητής/τρια υποβάλλει σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή την επίσημη τελική εργασία του την οποία θα πρέπει να έχει λάβει η γραμματεία του τμήματος σε διάστημα όχι αργότερο των δέκα ημερών από την ημερομηνία παρουσίασης.**

Σε περίπτωση που έχει παρέλθει η προθεσμία των δέκα (10) ημερών χωρίς να έχει κατατεθεί στη Γραμματεία του Τμήματος το Έντυπο Αξιολόγησης πτυχιακής εργασίας από τον καθηγητή και ένα (1) δερματόδετο αντίγραφο μαζί με CD/DVD από τον φοιτητή, η Γραμματεία μεταθέτει την ορκωμοσία του φοιτητή στην ορκωμοσία του επόμενου εξαμήνου.

Αυτή αποτελείται από ένα (1) δερματόδετο αντίτυπο της εργασίας συνοδευόμενο από ένα (1) CD/DVD που περιέχει:

- α) σε ηλεκτρονική μορφή το γραπτό κείμενο ως ενιαίο αρχείο Word,
- β) το Powerpoint της παρουσίασης

γ) οποιοδήποτε υποστηρικτικό υλικό αποτελεί μέρος της πτυχιακής εργασίας (π.χ. φάκελος με αποθηκευμένες ιστοσελίδες που αναλύθηκαν, ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια, διαφημιστικά σποτ που αναλύθηκαν κ.λ.π.).

Το δερματόδετο αντίγραφο θα πρέπει να έχει εξώφυλλο τυπωμένο με ασημένια ή χρυσά γράμματα (μεταξοτυπίας ή πυρογραφίας) με πληροφορίες που δίνονται στο Παράρτημα Β. Επίσης ο κορμός της πτυχιακής θα πρέπει να έχει τυπωμένες πληροφορίες οι οποίες να διαβάζονται με φορά από πάνω προς τα κάτω, όταν η εργασία βρίσκεται στο ράφι, και από αριστερά προς τα δεξιά όταν η εργασία βρίσκεται πάνω σε γραφείο με το εξώφυλλο να βλέπει τον αναγνώστη. Στον κορμό αναγράφεται με κεφαλαία γράμματα αρχίζοντας από την κορυφή το αρχικόλεξο και το επίθετο του φοιτητή (π.χ. Π. ΠΑΠΠΑΣ) και στο κάτω μέρος προς την βάση του κορμού το έτος (2008). Ενδεικτικά ο κορμός θα πρέπει να δείχνει σύμφωνα με το παρακάτω διάγραμμα όταν το βιβλίο θα βρίσκεται σε γραφείο με το εξώφυλλο να βλέπει τον αναγνώστη:

Π. ΠΑΠΠΑΣ	2008
-----------	------

Στο οπισθόφυλλο της πτυχιακής και από την εσωτερική πλευρά θα πρέπει να υπάρχει το CD/DVD που συνοδεύει την εργασία. Στο σημείο εκείνο ο φοιτητής/τρια προσαρμόζει μόνιμη χάρτινη θήκη CD/DVD μέσα στην οποία τοποθετεί το CD/DVD της εργασίας. Το CD/DVD θα πρέπει να μπορεί ο αναγνώστης να το βγάλει και να το επανατοποθετεί με ευκολία στην προσαρμοσμένη μόνιμη θήκη του και να αναγράφει το ονοματεπώνυμό του καθώς και τον τίτλο της πτυχιακής του εργασίας.

Οι βιβλιόδετες εργασίες με τα CD/DVD, αποστέλλονται από τον ενδιαφερόμενος/η στη γραμματεία του τμήματος μέσα σε δέκα ημέρες από την ημερομηνία παρουσίασης, η οποία κρατά για λογαριασμό του τμήματος το ένα βιβλιόδετο και αποστέλλει το άλλο στη Βιβλιοθήκη του Παραρτήματος. Οι εργασίες αποτελούν ιδιοκτησία του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας, το οποίο διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής τους για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

B. ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

B.1. Βασικά Χαρακτηριστικά

Η έρευνα για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας πρέπει να έχει κάποια βασικά χαρακτηριστικά και να εκπληρώνει τις ακόλουθες προϋποθέσεις. Το άριστο επίπεδο μιας πτυχιακής εργασίας είναι να παρουσιάζει επιστημονική προσέγγιση και να συμβάλλει στην προώθηση της γνώσης γύρω από το θέμα που πραγματεύεται και αναλύει.

Τα επιστημονικά στοιχεία (δεδομένα) που θα χρησιμοποιηθούν πρέπει να είναι έγκυρα και η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί πρέπει να στηρίζεται σε γενικά παραδεκτές αρχές για να μπορεί να ελεγχθεί εύκολα και με ακρίβεια. Οι πηγές που θα χρησιμοποιηθούν στην πτυχιακή εργασία μπορεί να προέρχονται είτε από πληροφορίες που συλλέγει ο ίδιος ο φοιτητής (πρωτογενή έρευνα), είτε από πληροφορίες που έχουν συλλέξει άλλοι (δευτερογενή έρευνα). Οι πληροφορίες που συλλέγουν άλλοι βρίσκονται κυρίως σε βιβλία, επιστημονικά άρθρα, δημοσιευμένες εκθέσεις, δημοσκοπήσεις, απογραφές και ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων. Τα δεδομένα που συλλέγει ο ίδιος ο φοιτητής προέρχονται κυρίως από ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, παρατήρηση κ.ο.κ. Ο επιβλέπων θα συστήσει ποια στοιχεία ή πληροφορίες είναι καταλληλότερα για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας. Επίσης, θα συμβουλευσει για τη διαδικασία και τις πρακτικές λεπτομέρειες της συλλογής των στοιχείων.

Η επιλογή της κατάλληλης μεθοδολογίας αποτελεί ένα πολύ σημαντικό στάδιο στη διαδικασία εκπόνησης μιας πτυχιακής εργασίας. Οι μέθοδοι ανάλυσης πρέπει να κρίνονται ως οι πιο κατάλληλες π.χ. συμμετοχική παρατήρηση, ανάλυση περιεχομένου, συνεντεύξεις, συγκέντρωση και ανάλυση αρχειακού υλικού, σχεδιασμός και επεξεργασία ερωτηματολογίου, στατιστική επεξεργασία κ.λ.π.

Επιπλέον, το κείμενο πρέπει να είναι καλογραμμένο και ευανάγνωστο. Ένα δυσνόητο κείμενο με ορθογραφικά και συντακτικά λάθη, με σφάλματα στις βιβλιογραφικές αναφορές και με έλλειψη δομής θα οδηγήσει σε αναγκαίες αναθεωρήσεις.

Βασικό σημείο είναι η πτυχιακή εργασία να δημιουργεί τις προϋποθέσεις μελλοντικής έρευνας στη συγκεκριμένη επιστημονική περιοχή και να εμπλουτίζει το γνωσιολογικό υπόβαθρο του/της συγγραφέα με τέτοιον τρόπο, έτσι ώστε να διευκολύνει τις επαγγελματικές του επιδιώξεις.

Η έρευνα πρέπει να βασίζεται σε αληθινά στοιχεία και ο φοιτητής/τρια θα πρέπει αντικειμενικά να παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνας του. **Οποιαδήποτε παραποίηση στοιχείων ή αλλοίωση ερευνητικών αποτελεσμάτων η εκτενής αντιγραφή άλλων ερευνητών χωρίς αναφορά στο έργο τους είναι κατακριτέα και οδηγεί άμεσα στο μηδενισμό της εργασίας.**

Επιπλέον σε περίπτωση που η επιτροπή διαπιστώσει ότι ο/η φοιτητής/τρια έχει υποπέσει στο σοβαρό παράπτωμα της λογοκλοπής τότε αυτόματα ακυρώνεται όλη η διαδικασία και η εργασία μηδενίζεται. Αν περιέλθει στην αντίληψη του τμήματος μετά την προφορική εξέταση η ακόμα και μετά την απονομή του πτυχίου ότι σημαντικά σημεία της πτυχιακής εργασίας είναι αντιγραφές από άλλες πηγές χωρίς να γίνουν αναφορές στις απαιτούμενες παραπομπές, δηλαδή είναι προϊόν λογοκλοπής, τότε το τμήμα μπορεί να προβεί στην αφαίρεση του πτυχίου που έχει απονεμηθεί.

Κάθε φοιτητής/τρια καλείται την ημέρα της προφορικής εξέτασης να συμπληρώσει υπεύθυνη δήλωση την οποία υπογράφει ενώπιον της τριμελούς επιτροπής. Το κείμενο της δήλωσης είναι το παρακάτω:

Δηλώνω υπεύθυνα ότι το παρόν κείμενο αποτελεί προϊόν προσωπικής μελέτης και εργασίας και πώς όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγγραφή της δηλώνονται σαφώς είτε στις παραπομπές είτε στην βιβλιογραφία.

Γνωρίζω πώς η λογοκλοπή αποτελεί σοβαρότατο παράπτωμα και είμαι ενήμερος/η για τις αρνητικές συνέπειες που μπορεί να επιφέρει συμπεριλαμβανομένης και της ακύρωσης του πτυχίου που θα μου απονεμηθεί ή/και της αναίρεσης του πτυχίου που μου έχει απονεμηθεί.

B.2. Επιλογή Θέματος

Το θέμα της πτυχιακής εργασίας πρέπει να είναι **ενδιαφέρον, εφικτό και συγκεκριμένο**. Προτείνεται οι φοιτητές να επιλέγουν θέματα που τους ενδιαφέρουν και τους επιτρέπουν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους και τις αναλυτικές τους δεξιότητες. Η επιλογή του θέματος μπορεί να προκύπτει είτε από ιδέες από τις συζητήσεις μέσα στον ακαδημαϊκό χώρο, είτε από άλλα εξω-ακαδημαϊκά ενδιαφέροντα. Το θέμα της διπλωματικής εργασίας πρέπει να είναι ένα θέμα ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος, και δεν πρέπει να είναι εντελώς γενικό ή μια απλή άσκηση πρακτικής εφαρμογής. Η ιδανική περίπτωση είναι να επιλεγεί ένα θέμα, το οποίο αποτελεί ένα δυναμικό συνδυασμό της ακαδημαϊκής σημαντικότητας και του πρακτικού ενδιαφέροντός του (π.χ σύνδεση με τις μεταπτυχιακές σπουδές του φοιτητή ή τις επαγγελματικές επιδιώξεις του).

Οι θεματικές κατηγορίες του τίτλου πτυχιακής εργασίας πρέπει να είναι επικοινωνιακού χαρακτήρα και ορισμένες αναφέρονται παρακάτω:

- **Μελέτη περίπτωσης** που χρησιμοποιεί ένα ειδικό παράδειγμα για να δια φωτίσει μια θεωρητική προσέγγιση, μια γενική τάση ή μια ποικιλία επικοινωνιακών

προβλημάτων. Μπορεί να αναφέρεται τόσο σε γενικά προβλήματα και τάσεις όσο και σε εξειδικευμένα.

- **Μελέτη δημοσίων σχέσεων** που μπορεί να είναι ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δημοσίων σχέσεων ή μπορεί να επικεντρώνεται σε κάποιες ιδιαίτερες πλευρές, όπως είναι η ανάπτυξη νέων προϊόντων, η προώθηση και προβολή ενός προϊόντος, η σχέση με τα Μ.Μ.Ε., η έρευνα αγοράς, κ.λπ. ή μια μελέτη μάρκετινγκ που εξετάζει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο μάρκετινγκ ή και επιμέρους πτυχές του.
- **Μελέτη πολιτικής** που αφορά τον ορισμό ενός επικοινωνιακού προβλήματος, την ανάλυση των λόγων που το προκαλούν, την αναζήτηση, συζήτηση και την αξιολόγηση ενός αριθμού πιθανών εναλλακτικών λύσεων και την υπόδειξη ή περιγραφή της εφαρμογής μιας ειδικής λύσεως. Οι μελέτες πολιτικής αφορούν συχνά προβλήματα στο δημόσιο τομέα, αν και μπορεί κατ' εξαίρεση να εφαρμοσθούν και σε προβλήματα του ιδιωτικού τομέα ή σ' αυτά μιας μεμονωμένης επιχείρησης.
- **Συγκριτική ανάλυση** που μπορεί να διασαφηνίσει τη συμπεριφορά ή τα διακριτικά χαρακτηριστικά μερικών φαινομένων. Μπορεί να εφαρμοσθεί σε μια ποικιλία περιπτώσεων (π.χ. επικοινωνιακή σύγκριση μοντέλων, μεθόδων ή τάσεων σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, κ.λπ). Επιπλέον μια συγκριτική ανάλυση μπορεί να περιλαμβάνει την εξέταση της δομής ενός κλάδου, τις επικοινωνιακές τάσεις, τις τάσεις της αγοράς, τις θέσεις των εταιριών μέσα στον κλάδο και τις αντιλήψεις του εντόπιου κοινωνικού συνόλου σε ζητήματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Οι αναλύσεις μπορεί επίσης να επικεντρώνονται σε πλευρές ενός κλάδου, όπως είναι η έρευνα και η ανάπτυξη προϊόντων, η επικοινωνία και οι δημόσιες σχέσεις με τις δημόσιες υπηρεσίες και οι ενδοεπιχειρησιακές σχέσεις και επικοινωνία.
- **Ανάπτυξη θεωρίας** και όπου μπορεί να προσεγγιστεί αυτή. Συνίσταται κατά κανόνα η ανάπτυξη και ο έλεγχος μιας θεωρίας με βάση ένα σύνολο εμπειρικών στοιχείων (π.χ. ανάπτυξη θεωρίας πολιτικού μάρκετινγκ).
- **Ανάπτυξη Μεθοδολογίας.** Στην περίπτωση αυτή ο σπουδαστής προτείνει και σχεδιάζει ένα νέο αναλυτικό πλαίσιο, μια διαδικασία ή μια νέα μέθοδο προσέγγισης ενός προβλήματος δημοσίων σχέσεων, το οποίο πρέπει να τεκμηριώσει με μια εμπειρική εφαρμογή.

B.3. Ανάλυση του Θέματος

Το στάδιο που ακολουθεί την επιλογή του θέματος είναι η αποσαφήνιση του, η οποία επιτυγχάνεται μέσω μιας συγκεκριμένης διαδικασίας. Η αποσαφήνιση του θέματος απαιτεί προσεκτική επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, κατάρτιση κατάλληλων ερωτημάτων και υποθέσεων, προς διερεύνηση καθώς και επιλογή της μεθοδολογίας με βάση την οποία θα προσεγγιστεί το θέμα της πτυχιακής εργασίας (ποσοτική, ποιοτική ανάλυση, στατιστική επεξεργασία κ.ά.). Κάθε φοιτητής/τρια αφού κάνει μια αρχική διερεύνηση γύρω από την βιβλιογραφία του θέματος καλείται να υποβάλει προς έγκριση στον επιβλέποντα καθηγητή γραπτό κείμενο έκτασης περίπου 1000 λέξεων με προσθήκη μιας σελίδας ενδεικτικής βιβλιογραφίας και ενός ενδεικτικού πίνακα περιεχομένων με ανάπτυξη των υποκεφαλαίων σε τίτλους. Τα παραπάνω συνιστούν ένα οδηγό που πρέπει να ακολουθήσει ο φοιτητής/τρια για την έρευνα και συγγραφή της εργασίας.

Στο κείμενο των 1000 λέξεων περιγράφει ο φοιτητής/τρια τα ερωτήματα και τις υποθέσεις που θα διερευνήσει καθώς και την μεθοδολογία που θα ακολουθήσει για να προσεγγίσει τις απαντήσεις στα ερωτήματα ή για να επαληθεύσει τις αρχικές υποθέσεις. Είναι σημαντικό ο φοιτητής/τρια να δώσει στο κείμενο αυτό όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένες και αναλυτικές πληροφορίες προς τον επιβλέποντα/ουσα σχετικά με την μεθοδολογία προσέγγισης απαντήσεων στα ερωτήματα που θέτει στην εργασία του. Στόχος στην φάση αυτή είναι να είναι ο επιβλέπων καθηγητής/τρια απόλυτα ενημερωμένος/η για τα βήματα που θα ακολουθήσει ο φοιτητής ώστε να μπορεί να τον βοηθήσει. Κείμενα που περιλαμβάνουν γενικόλογες μεθοδολογίες χωρίς να μπαίνουν στην λογική της σύνδεσης των μεθόδων με τα ερωτήματα που θέτει η εργασία, αφήνουν ένα θολό τοπίο γύρω από την εκπόνηση της εργασίας, το οποίο μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στην συνέχεια της εκπόνησης της εργασίας.

Ο ενδεικτικός πίνακας περιεχομένων με ανάπτυξη τίτλων σε υποκεφάλαια δείχνει τις επιμέρους θεματικές ενότητες της εργασίας και μπορεί να ελέγξει ο/η επιβλέπων/ουσα πριν την ανάλυσή τους, την καταλληλότητά τους, την σύνδεσή τους με το θέμα και την ομαλή μετάβαση μεταξύ των υποκεφαλαίων.

Υπόδειγμα του υλικού της πρώτης προσέγγισης με τον επιβλέποντα δίνεται στο Παράρτημα Γ.

Γ. ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Γ.1. Οδηγίες Τεχνικού Χαρακτήρα

Ο τρόπος συγγραφής πρέπει να είναι καθαρός, περιεκτικός, επικεντρωμένος στο πρόβλημα που αναλύει και ο συγγραφέας πρέπει να καταλήγει σε συγκεκριμένα συμπεράσματα ή/και προβληματισμούς. Πιο συγκεκριμένα πρέπει να δίνεται μεγάλη προσοχή στη δομή, σύνταξη και γραμματική της πτυχιακής εργασίας. Η πτυχιακή εργασία πρέπει να έχει λογική ροή και συνέπεια, να αποφεύγονται φλυαρίες και όσα γράφονται να έχουν άμεση σχέση με το σκοπό της μελέτης. Προτείνεται η χρήση Διαγραμμάτων και Πινάκων, όταν μπορούν να υποστηρίξουν και να ενισχύσουν τα επιχειρήματα που παρουσιάζονται.

Κάθε πτυχιακή εργασία θα πρέπει να ξεκινάει με μια σύντομη περίληψη περίπου 300 λέξεων στην Ελληνική και στην Αγγλική γλώσσα (Abstract). Η περίληψη είναι αυτό που διαβάζει πρώτο ο αναγνώστης (πολλές φορές είναι και το μόνο που διαβάζει) αλλά γράφεται τελευταίο και προσπαθεί στην μικρή έκταση της λιγότερης από μιας σελίδας να δοθεί συνοπτικά η εικόνα της εργασίας και τα επιτεύγματά της.

Το κυρίως κείμενο θα έχει έκταση όχι λιγότερο από 12.000 λέξεις και όχι παραπάνω από 16.000 λέξεις. Στην έκταση αυτή δεν προσμετρώνται τα παραρτήματα. Η εργασία πρέπει να είναι δακτυλογραφημένη.

Όσον αφορά τη συγγραφή της πτυχιακής εργασίας πρέπει να ληφθούν υπόψη τόσο η δομή που παρουσιάζεται παρακάτω όσο και οι ακόλουθοι κανόνες :

- Η γραμματοσειρά που χρησιμοποιείται εντός κειμένου πρέπει να είναι Times New Roman. Το μέγεθος της γραμματοσειράς προσδιορίζεται ως εξής:
 - Τίτλοι Κεφαλαίων: 16 **bold**(Arial Greek)
 - Τίτλοι ενοτήτων κεφαλαίου (υποκεφάλαια): 14 **bold** (Arial Greek)
 - Τίτλοι υποενοτήτων υποκεφαλαίων: 12 **bold** (Arial Greek)
 - Κείμενο: 12 (Times New Roman)
 - Αναφορές: 11(Times New Roman)
- Η αρίθμηση των σελίδων πρέπει να είναι συνεχής και στην κάτω εξωτερική πλευρά της σελίδας.
- Τα κεφάλαια και τα υποκεφάλαια πρέπει να έχουν αρίθμηση και τίτλο.

- Το κείμενο πρέπει να είναι τυπωμένο σε λευκό χαρτί μεγέθους Α4.
- Το περιθώριο των σελίδων τυπώνεται με αριστερό/δεξιό 3,17 εκ. και με πάνω/κάτω 2,54 εκ.
- Το διάστιχο της πτυχιακής εργασίας να είναι 1,5.
- Αμφίπλευρη πλήρη στοίχιση του κειμένου της πτυχιακής εργασίας.
- Όταν χρησιμοποιούνται διαγράμματα, εικόνες ή πίνακες τα οποία δεν προκύπτουν από τα αποτελέσματα της εργασίας, πρέπει να αναφέρεται η πηγή τους όπως για παράδειγμα: Πηγή: Media Services (2005), σελ. 53 γράφονται με γραμματοσειρά Times New Roman 11.
- Κάθε εικόνα, διάγραμμα ή πίνακας, πρέπει να αριθμείται, να τιτλοφορείται, καθώς και να σχολιάζεται και να αναφέρεται στο κείμενο.

Εάν πρέπει να παραπεμφθεί ο/η αναγνώστης σε Παράρτημα, αυτό πρέπει να αναφερθεί στο κυρίως κείμενο (για παράδειγμα: ..., που παρουσιάζεται αναλυτικά στο Παράρτημα Ι). Τα Παραρτήματα έπονται της Βιβλιογραφίας και είναι αριθμημένα με λατινικούς χαρακτήρες (I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, κοκ).

Γ.2. Δομή της Πτυχιακής Εργασίας

Η δομή της πτυχιακής εργασίας θα πρέπει να είναι η παρακάτω (βλέπε επίσης Παράρτημα Δ):

Εξώφυλλο

Περίληψη (στην ελληνική γλώσσα)

Περίληψη (στην αγγλική γλώσσα)

Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες (προαιρετικό)

Κύριο μέρος της εργασίας – Κεφάλαια

- Εισαγωγή
- Κεφάλαιο 1
- Κεφάλαιο 2, κλπ.
- Κεφάλαιο 5. Συμπεράσματα

Βιβλιογραφία(ελληνόγλωσση και ξενόγλωσση)

Γλωσσάριο (αν απαιτείται)

Παραρτήματα

Γ.3 Εξώφυλλο

Το εξώφυλλο του κειμένου έχει ειδική μορφή (Παράρτημα Β) και περιλαμβάνει το Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας και το σήμα του, το Παράρτημα Καστοριάς, το Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων & Επικοινωνίας, τον τίτλο της πτυχιακής εργασίας, τα ονοματεπώνυμα του σπουδαστή και του επιβλέποντος καθηγητή και την περιοχή της έδρας του Τμήματος, το ακαδημαϊκό έτος και το μήνα.

Γ.4 Περίληψη

Στη δεύτερη και τρίτη σελίδα ακολουθεί η διατύπωση της περίληψης, στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα αντίστοιχα με έκταση περίπου 300 λέξεις σε κάθε γλώσσα, η οποία να παρέχει την κατάλληλη πληροφόρηση στον αναγνώστη σχετικά με τους στόχους, τη μέθοδο προσέγγισης, τα κύρια συμπεράσματα της εργασίας και αναφορά σε 4-5 λέξεις - κλειδιά. Ο τίτλος της εργασίας επαναλαμβάνεται με έντονα γράμματα (bold) πριν από την παράθεση του κειμένου της περίληψης.

Γ.5 Πίνακας Περιεχομένων

Έπειτα, παρατίθεται ο Πίνακας Περιεχομένων της εργασίας, έκτασης 1-2 σελίδες. Αμέσως μετά καταγράφονται οι ευχαριστίες (προαιρετικά).

Γ.6 Κυρίως Μέρος

Ακολουθεί το κυρίως μέρος (κείμενο) της εργασίας το οποίο χωρίζεται στην εισαγωγή, στα κεφάλαια και στα συμπεράσματα.

Γ.6.1 Εισαγωγή

Πιο αναλυτικά, η Εισαγωγή πρέπει να περιλαμβάνει μια περιγραφή του προβλήματος, και μια περιληπτική παρουσίαση της προσέγγισης που ακολουθείται. Στην εισαγωγή θα πρέπει σύντομα, αλλά περιεκτικά (μια παράγραφος το κάθε ένα), να αναφέρονται με τη σειρά που ακολουθούν:

- Ο προσδιορισμός του προβλήματος της πτυχιακής εργασίας.
- Αναφορά στους λόγους για τους οποίους έχει ενδιαφέρον το θέμα.
- Ο σκοπός και οι στόχοι της πτυχιακής εργασίας μέσα από την κατάθεση ερωτημάτων προς διερεύνηση.

- Η περιγραφή της γενικής μεθοδολογίας, μεθόδου, της προσέγγισης της πτυχιακής εργασίας (δηλαδή να διατυπωθεί ο συνδυασμός του : προβλήματος – θεωρίας – μέθοδος»).
- Η συμβολή της εργασίας σε νέα γνώση
- Συνοπτική παρουσίαση των κεφαλαίων που θα ακολουθήσουν.

Υπόδειγμα εισαγωγής δίνεται στο Παράρτημα Γ. Εκτιμάται ότι η εισαγωγή δεν πρέπει να ξεπερνά σε έκταση τις 3-4 σελίδες. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν πληροφορίες που γράφτηκαν στο αρχικό κείμενο των 1000 λέξεων που απεστάλη στον επιβλέποντα/ουσα με τη διαφορά ότι η Εισαγωγή στο γραπτό κείμενο στοχεύει στην αποσαφήνιση του θέματος προς τον αναγνώστη και όχι στον επιβλέποντα/ουσα, που σημαίνει ότι αναλυτικές πληροφορίες για τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε θα δοθούν σε επόμενο κεφάλαιο της εργασίας.

Γ.6.2 Ανάπτυξη Κεφαλαίων

Το κυρίως μέρος της πτυχιακής εργασίας αναπτύσσεται, συνήθως, σε περισσότερα του ενός κεφάλαια. Στο τέλος κάθε κεφαλαίου πρέπει να υπάρχει ένα μικρό υποκεφάλαιο λιγότερο από σελίδα το οποίο θα κλείνει το κεφάλαιο δίνοντας στοιχεία σχετικά με το πώς το κεφάλαιο αυτό προώθησε το θέμα μας μέχρι τώρα και τι θα ακολουθήσει στο επόμενο κεφάλαιο. Στο σύνολο της εργασίας θα πρέπει να υπάρχουν τα παρακάτω κεφάλαια και ενότητες (ενδεικτικοί είναι οι γενικοί τίτλοι):

Προσδιορισμός του προβλήματος και διεθνής εμπειρία

Η ενότητα αυτή (ένα ή περισσότερα κεφάλαια) περιλαμβάνει τη σχετική θεωρία, τη διεθνή βιβλιογραφική ανασκόπηση, τα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών, συγκρίσεις, κριτικές, διαφοροποιήσεις στη μεθοδολογία που διάφοροι ερευνητές ακολούθησαν κλπ.

Κατά τη συγγραφή της πτυχιακής θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα παρακάτω:

- Να προσδιορίζεται η ουσία του προβλήματος της πτυχιακής εργασίας.
- Να χρησιμοποιείται μόνο η σχετική βιβλιογραφία, θεωρία, πηγές, μέθοδοι και μεθοδολογία.
- Να αποφεύγεται η περιγραφική πληροφορία, η οποία μπορεί να βρεθεί εύκολα ή είναι πολύ γνωστή.
- Μπορούν να χρησιμοποιούνται θεωρητικά και πρακτικά παραδείγματα για την ισχυροποίηση των απόψεων. Τα χρησιμοποιούμενα παραδείγματα θα πρέπει να επιβεβαιώνουν τις διατυπωμένες απόψεις.

- Να αποφεύγονται οι επαναλήψεις
- Να χρησιμοποιούνται θεωρίες, πρακτικές, υποδείγματα κ.λ.π.
- Να παρουσιάζονται αυτά που χρειάζονται με συγκριτική και κριτική σκέψη.
- Να υπάρχουν σύνδεσμοι μεταξύ των κεφαλαίων, ενοτήτων και υποενοτήτων.

Μεθοδολογία και Εμπειρική Εφαρμογή

Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει τη μέθοδο, τα υποδείγματα, τη μεθοδολογία κλπ. στα οποία στηρίζεται η εμπειρική διερεύνηση της εργασίας καθώς και η ανάλυση των αποτελεσμάτων της εμπειρικής εφαρμογής.

Αρχικά πρέπει να γραφτούν αναλυτικά όλα τα βήματα της μεθόδου που ακολουθήθηκαν όπως ενδεικτικά: αποφάσεις που ελήφθησαν, αποκλεισμός ή ενσωμάτωση μεθοδολογικών προσεγγίσεων, χρονικά πλαίσια στα οποία υλοποιήθηκε το εμπειρικό κομμάτι, ποσοτικοί δείκτες που δημιουργήθηκαν για μετρήσεις κ.λ.π.

Στη μεθοδολογία πρέπει να παρουσιάζονται επίσης μια σειρά από θέματα, όπως:

- Το σύνολο των δεδομένων (πού βρέθηκαν, πώς βρέθηκαν, εξαντλητικά κάθε πηγή απόκτησης δεδομένων, είδος δεδομένων, χρονικό διάστημα που καλύπτουν, τις αδυναμίες των δεδομένων, καθώς και εάν αποτελούν δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν σε προγενέστερες έρευνες, πιθανά για άλλες χώρες, περιπτώσεις και χρονικές περιόδους).
- Λογισμικά που χρησιμοποιήθηκαν, π.χ. Statistical Package for Social Sciences - SPSS
- Στατιστική (περιγραφική) ανάλυση αυτών των δεδομένων), η οποία θα σχολιάζεται σε σχέση με το πρόβλημα που αναλύεται.

Στόχος στην αναλυτική περιγραφή της μεθοδολογίας είναι να αποσαφηνιστούν πλήρως οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν, να δοθεί η δυνατότητα επαλήθευσης των αποτελεσμάτων που θα ακολουθήσουν και να δοθεί η δυνατότητα επανάληψης της μεθόδου από άλλους ερευνητές. Ο φοιτητής/τρια πρέπει να στοχεύσει, όταν γράφει το μεθοδολογικό κομμάτι, στην αποφυγή κρίσιμων ερωτήσεων αποσαφήνισης, από την επιτροπή αξιολόγησης, πάνω στις μεθοδολογικές προσεγγίσεις. Η μεθοδολογία μπορεί να είναι από μόνη της ένα σύντομο κεφάλαιο, ή μπορεί να είναι τα αρχικά υποκεφάλαια του κεφαλαίου, που θα περιγράφει την εμπειρική έρευνα και θα ακολουθεί τα προηγούμενα θεωρητικά κεφάλαια.

Ακολουθεί η ενότητα (στο ίδιο ή σε περισσότερα κεφάλαια) της ανάλυσης των αποτελεσμάτων της εμπειρικής εφαρμογής. Η ενότητα αυτή αναφέρεται στα αποτελέσματα της εμπειρικής προσέγγισης και μπορεί να περιλαμβάνει ελέγχους υποθέσεων κ.τ.λ. Μεταξύ αυτών μπορεί να περιλαμβάνει:

- Πολύ σύντομη αναφορά στη μέθοδο, υπόδειγμα από την προηγούμενη ενότητα (Μεθοδολογία), καθώς και τη διαχείριση των δεδομένων.
- Τα αποτελέσματα της εφαρμογής (πίνακες, διαγράμματα ή όποια άλλη μορφή παρουσίασης κρίνεται απαραίτητη). Τα αποτελέσματα πρέπει να σχολιαστούν σε διαφορετικά επίπεδα και από διάφορες οπτικές γωνίες.
- Έλεγχο αρχικών υποθέσεων και συζήτηση σχετικά με αποτελέσματα και αποκλίνουσες συμπεριφορές.

Η παρουσίαση και ο σχολιασμός πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με το υπό διαχείριση πρόβλημα αλλά και τη σχετική συζήτηση και σύγκριση με άλλες μελέτες. Επίσης, η όλη εμπειρική ανάλυση, παρουσίαση, συζήτηση αποτελεσμάτων κ.λ.π. πρέπει να αντιστοιχούν στα Συμπεράσματα.

Κατά τη συγγραφή θα πρέπει να αποφεύγονται αναφορές σε υποδείγματα και μεθόδους που δεν είναι χρήσιμα στην πτυχιακή εργασία ή στην εμπειρική εφαρμογή.

Γ.6.3. Συμπεράσματα

Το τελευταίο κεφάλαιο περιλαμβάνει τα Συμπεράσματα-Προτάσεις όπου συνοψίζεται ολόκληρη η εργασία με έμφαση στα αποτελέσματα που κατέληξε ο/η φοιτητής/τρια και γίνονται προτάσεις για περαιτέρω έρευνα. Τα συμπεράσματα πρέπει να είναι σχετικά σύντομα (μέχρι 5 σελίδες). Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει τα κυριότερα αποτελέσματα και συμπεράσματα της εργασίας, καθώς και συνοπτική ανακεφαλαίωση των κεφαλαίων που προηγήθηκαν. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δίνεται στο τρόπο που η μελέτη διερευνά το αρχικό ερώτημα ή προβληματισμό που τέθηκε. Προτείνεται επίσης να γίνεται αναφορά σε πιθανή συνέχεια της εργασίας ως «μελλοντική έρευνα» ή / και πως μπορεί η εργασία αυτή να συνεισφέρει στο έργο άλλων μελετητών: τι θα μπορούσε να γίνει στη συνέχεια από πλευράς μεθοδολογικής και θεωρητικής, διεύρυνσης της θέσης του συγγραφέα-φοιτητή που εμφανίζεται στην πτυχιακή εργασία.

Γ.7. Βιβλιογραφία

Στη συνέχεια παρατίθεται η Βιβλιογραφία η οποία πρέπει να καλύπτει πλήρως τις αναφορές που περιέχονται στο κείμενο της εργασίας σε κάθε συγγραφέα, ερευνητικό οργανισμό και στατιστική πηγή και ακολουθεί το γλωσσάριο (όπου απαιτείται). Στο Παράρτημα Ε δίνεται αναλυτικά ο τρόπος γραφής της βιβλιογραφίας.

Γ.8. Παραρτήματα

Εάν υπάρχουν παραρτήματα, αυτά παρατίθενται στο τέλος του κειμένου της εργασίας και οι τίτλοι τους αναφέρονται στα περιεχόμενα. Η χρήση εν γένει των Παραρτημάτων δεν ενθαρρύνεται και θα πρέπει να γίνεται μόνο αν υπάρχει ένας μεγάλος όγκος στοιχείων ή αποτελεσμάτων ή πληροφορίες διευκρινιστικές τα οποία αν τοποθετηθούν στο κυρίως κείμενο διασπούν την προσοχή του αναγνώστη και διακόπτουν την ροή του κειμένου. Τέτοια παραδείγματα μπορούν να αποτελούν πλήρη ερωτηματολόγια, πλήρες συνεντεύξεις, συνεχόμενοι πίνακες στοιχείων ή δεδομένων που καταλαμβάνουν πολλές σελίδες, συνεχόμενα στατιστικά διαγράμματα, συνεχόμενα παραδείγματα εικόνων ιστοσελίδων κτλ.

Δ. ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ

Δ.1. Ο Ρόλος του επιβλέποντα καθηγητή και της επιτροπής αξιολόγησης

Ο ρόλος του επιβλέποντα καθηγητή είναι να βοηθήσει και να κατευθύνει τον φοιτητή τόσο στην αρχική επιλογή του θέματος όσο και κατά τη διάρκεια εκπόνησης και συγγραφής της πτυχιακής εργασίας, να σχολιάζει, να διορθώνει, να βελτιώνει τακτικά τα κείμενα που του παραδίδει ο υποψήφιος, να τον καθοδηγήσει μεθοδολογικά σε πιθανή εμπειρική εφαρμογή, καθώς και να προτείνει στη διαδικασία αξιολόγησης μια αμερόληπτη βαθμολογία της πτυχιακής του εργασίας.

Ο ρόλος της επιτροπής αξιολόγησης είναι να σχολιάσει και να κρίνει τη δομή της τελικής πτυχιακής εργασίας, να προτείνει βελτιώσεις, καθώς και να προτείνει μια αμερόληπτη βαθμολόγηση της κρινόμενης εργασίας, από το αποτέλεσμα και την παρουσίαση του φοιτητή.

Δ.2. Η Σχέση Φοιτητή - Επιβλέποντα

Η σχέση φοιτητή - επιβλέποντα είναι μια σχέση προσδοκιών και ικανοποίησης αυτών. Τι προσδοκά ο επιβλέπωντας από τους φοιτητές του σε σχέση με το θέμα της εργασίας και πώς ανταποκρίνεται ο ενδιαφερόμενος σε αυτές τις προσδοκίες; Προσδοκίες έχει επίσης και ο φοιτητής και δικαιούται, εφόσον ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της εργασίας, να τύχει σωστής επίβλεψης και καθοδήγησης σύμφωνα με την εμπειρία του επιβλέποντα στο θέμα που πρότείνει. Η σχέση με τον επιβλέποντα είναι μια πολύ σημαντική σχέση για να αφήνεται από τον φοιτητή στην τύχη της χωρίς τακτική ενημέρωση σε σχέση με την πορεία της εργασίας.

Ο κάθε επιβλέπωντας έχει διαφορετική μέθοδο σε σχέση με τον τρόπο και τη συχνότητα επικοινωνίας, σε σχέση με τις απαιτήσεις του ως προς την ενημέρωσή του από το φοιτητή, σε σχέση με τα χρονοδιαγράμματα που θέτει, σε σχέση με τη συχνότητα των συναντήσεων, σε σχέση με την ενημέρωση του ανά κεφάλαιο ολοκλήρωσης της εργασίας του κ.α.

Συνήθως στην πρώτη συνάντηση του φοιτητή με τον επιβλέποντα ορίζεται ένα πλαίσιο συνεργασίας το οποίο προσδιορίζει ζητήματα που έχουν να κάνουν με συναντήσεις (πότε, πού, με τι σκοπό, πόσο συχνά, τι προετοιμασία πρέπει να έχει κάνει ο φοιτητής πριν τη συνάντηση, τι υλικό θα προσκομίσει κτλ), με αναφορές που θα δίνει ο φοιτητής σχετικά με την πορεία της εργασίας (πόσες αναφορές, παράδοση ανά κεφάλαιο ή ενοτήτων που ολοκληρώνονται, με χρονοδιαγράμματα και προγραμματισμούς ενεργειών, με προσδοκίες που έχει ο επιβλέπωντας σε

σχέση με την εργασία, με επίλυση πιθανών προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν, με προσδιορισμό της απαιτούμενης υλικοτεχνικής υποδομής που χρειάζεται η εργασία και τις δυνατότητες που υπάρχουν για την πρόσβαση του φοιτητή σε αυτήν, κ.α.

Καλές τακτικές κινήσεις που μπορούν να γίνουν από το φοιτητή είναι :

- ο έγκαιρος προγραμματισμός συναντήσεων με τον επιβλέποντα,
- η καλή προετοιμασία του για αυτές,
- η δέουσα προσοχή στη συγγραφή του κειμένου των 1000 λέξεων με σαφή προσδιορισμό του προβλήματος και των ερωτημάτων που θέτει η εργασία, με αναλυτικά και συγκεκριμένα μεθοδολογικά στοιχεία που θα συνδέονται με την αναζήτηση απαντήσεων στα ερωτήματα αυτά καθώς και η δέουσα προσοχή στο υπόλοιπο συνοδευτικό υλικό (ενδεικτικός πίνακας περιεχομένου, ενδεικτική βιβλιογραφία) που αποστέλλεται προς έγκριση
- η καταγραφή υπό μορφή σημειώσεων των επόμενων ενεργειών και των όποιων απαιτήσεων θέτει η εργασία,
- η αποστολή ολοκληρωμένων κεφαλαίων προς ενημέρωση του επιβλέποντα,
- η αδιάκοπη συνέχεια της εργασίας χωρίς να αναμένει ο φοιτητής τις διορθώσεις του επιβλέποντα σε προηγούμενα κεφάλαια εκτός και αν η γνώμη του επιβλέποντα επιβάλλεται για την ομαλή συνέχιση της εργασίας οπότε και διευκρινίζεται στον επιβλέποντα ότι η εργασία δεν θα συνεχιστεί μέχρι να ληφθεί η γνώμη του για την συνέχεια της εργασίας,
- η έγκαιρη αποστολή της ολοκληρωμένης εργασίας αρκετές εβδομάδες πριν την ημερομηνία κατάθεσης της στην γραμματεία ώστε να υπάρξει αρκετός χρόνος για προσεκτική μελέτη και διορθώσεις από τον επιβλέποντα καθώς και ενσωμάτωση των παρατηρήσεων και διορθώσεων από τον φοιτητή στην τελική εργασία.

Προς αποφυγή είναι οι παρακάτω ενέργειες:

- Οι αιφνιδιαστικές και απρογραμμάτιστες επισκέψεις καθώς δεν δίνεται ο χρόνος στον επιβλέποντα (αν θα ήθελε) να προετοιμάσει υλικό για να το δώσει στον ενδιαφερόμενο
- Η πρόχειρη προετοιμασία του φοιτητή για τις ανάγκες των συναντήσεων
- Οι γενικόλογες και ασαφείς προτάσεις στο κείμενο των 1000 λέξεων που αποστέλλεται για έγκριση
- Η αποστολή ολοκληρωμένης εργασίας χωρίς να έχει προηγηθεί αποστολή τμημάτων αυτής
- Η διακοπή της εργασίας μέχρι να ληφθούν διορθώσεις / παρατηρήσεις από τον επιβλέποντα

- Η αποστολή στον επιβλέποντα ολοκληρωμένης εργασίας προς διόρθωση σε υπόλοιπο χρονικό διάστημα λίγων μόνων εβδομάδων μέχρι την κατάθεση της
- Η πίεση προς τον επιβλέποντα να εγκρίνει κατάθεση της εργασίας παραβιάζοντας ποιοτικά χαρακτηριστικά της εργασίας ή / και χρονικά περιθώρια για διορθώσεις

Δ.3. Αποστολή Πτυχιακής Εργασίας στον Επιβλέποντα

Όταν ολοκληρωθεί η συγγραφή της πτυχιακής εργασίας καλό είναι πριν αποσταλεί στον επιβλέποντα να ελεγχθεί για τυχόν λάθη ή παραλείψεις. Παρακάτω παρατίθεται ένας πιθανός κατάλογος ελέγχου (Checklist) ο οποίος αν ακολουθηθεί μπορεί να εξασφαλίσει ότι ο επιβλέπων δεν θα ασχοληθεί με αυτές εστιάζοντας έτσι σε περισσότερο ουσιαστικές διορθώσεις :

1. Είναι με σαφήνεια διατυπωμένο το πρόβλημα που διαπραγματεύεται η πτυχιακή εργασία; Είναι κατανοητό;
2. Υπάρχει αιτιολόγηση του ακαδημαϊκού ή εμπειρικού ενδιαφέροντος.
3. Είναι σαφής ο σκοπός της πτυχιακής εργασίας;
4. Υπάρχουν τεκμηριωμένοι σύνδεσμοι μεταξύ Κεφαλαίων – Ενοτήτων – Υποενοτήτων;
5. Είναι προφανή τα συμπεράσματα; Προκύπτουν αβίαστα από τα εμπειρικά αποτελέσματα (εάν υπάρχουν) ή την όποια τεκμηρίωση χρησιμοποιήθηκε;
6. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε βασίζεται στη θεωρία και είναι η κατάλληλη για την επίλυση του προβλήματος που θέτει η εργασία. Υπάρχουν σημεία που δεν τεκμηριώνονται;
7. Αντιστοιχούν τα συμπεράσματα και τα εμπειρικά ευρήματα (εάν υπάρχει εμπειρική διερεύνηση) στο σκοπό της εργασίας;
8. Είναι καλογραμμένη η πτυχιακή εργασία; Ακολουθείται η προτεινόμενη γραμματοσειρά σε όλο το κείμενο; Έγινε έλεγχος για ορθογραφικά, τυπογραφικά και συντακτικά λάθη;
9. Αναφέρονται και σχολιάζονται, στο κείμενο, ανάλογα οι εικόνες, τα διαγράμματα και οι πίνακες; Υπάρχουν οι αντίστοιχες πηγές, όπου χρειάζεται;
10. Αναφέρονται οι σχετικές αναφορές στο κείμενο; Υπάρχουν, αντίστοιχα, στη βιβλιογραφία; Είναι αλφαβητικά τοποθετημένες; Είναι σύμφωνα με το παράρτημα βιβλιογραφίας διατυπωμένες;
11. Είναι η χρησιμοποιούμενη βιβλιογραφία σχετική με το υπό διαπραγμάτευση θέμα της πτυχιακής εργασίας;

Δ.4. Ο Ρόλος του Επιβλέποντα στην Επιτροπή Αξιολόγησης

Ως μέλος της επιτροπής αξιολόγησης ο / η επιβλέπων / ούσα καθηγητής / τρια έχει τον ρόλο:

α) να συντονίζει την παρουσίαση της εργασίας,

β) να πάρει πρώτος τον λόγο στην έναρξη του δεύτερου μέρους της εξέτασης και να δώσει στο ακροατήριο μια συνοπτική θέση για τις προσδοκίες του θέματος, ποιες προσδοκίες ικανοποιήθηκαν, ποιες προσδοκίες δεν ικανοποιήθηκαν, ποια θέματα παραμένουν ακόμα υπό διερεύνηση, ποιο ήταν το επίπεδο συνεργασίας, και εν γένει ποια ήταν η ανταπόκριση του εξεταζόμενου στις απαιτήσεις του θέματος.

γ) να εντοπίσει αν υπήρξαν σημαντικά στοιχεία της εργασίας που δεν αναδείχθηκαν όσο έπρεπε στην παρουσίαση και να κάνει στον εξεταζόμενο μια ερώτηση σχετικά με αυτά, ώστε να προετοιμάσει το φοιτητή για το στάδιο των ερωτήσεων με μια θετική για την υπεράσπιση του θέματος ερώτηση.

δ) να θέσει στη συνέχεια (αν υπάρχουν) τις δικές του ερωτήσεις αξιολόγησης και κατόπιν να δώσει τον λόγο στα άλλα μέλη της επιτροπής

ε) να βαθμολογήσει αντικειμενικά και αμερόληπτα την πτυχιακή εργασία

στ) να μεταφέρει στον εξεταζόμενο την υπό αίρεση βαθμολογία καθώς και τις απαιτήσεις της επιτροπής για τις διορθώσεις που θα πρέπει να γίνουν,

ζ) να ελέγξει το τελικό κείμενο και ότι οι τελικές διορθώσεις έχουν ενσωματωθεί σε αυτό με βάση την λίστα διορθώσεων που έχει αποστείλει ο εξεταζόμενος σε όλα τα μέλη της επιτροπής (δες Α.9.)

η) να ενημερώσει την υπόλοιπη επιτροπή και να ρωτήσει αν ικανοποιήθηκε η επιτροπή με τις διορθώσεις

θ) να ενημερώσει τον ενδιαφερόμενο ότι η επιτροπή ικανοποιήθηκε ώστε να αποστείλει τις βιβλιόδετες εργασίες (δύο αντίτυπα και δύο CD / DVD) στη γραμματεία

ι) να υποβάλλει στη γραμματεία του τμήματος σε διάστημα όχι αργότερα των 10 ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία εξέτασης το υπογεγραμμένο από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή έντυπο αξιολόγησης πτυχιακής εργασίας, για την καταχώρηση ή μη της βαθμολογίας της επιτροπής αξιολόγησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Παρατίθενται τα σχετικά έντυπα ανάθεσης και παρουσίασης της πτυχιακής εργασίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ.
 ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
 ΦΟΥΡΚΑ – ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ Τ.Θ. 30 52100 ΚΑΣΤΟΡΙΑ
 ΤΗΛ.24670 87061 FAX 24670 87063

ΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑΘΕΣΗΣ «ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»

.....
ΤΙΤΛΟΣ :

Ημερομηνία Ανάθεσης :	
Υπεύθυνος Καθηγητής :	
Υπογραφή Καθηγητή:	

ΣΠΟΥΛΑΣΤΕΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	Α.Μ.

- Συμπληρώστε όλα τα πεδία υποχρεωτικά.
- Μετά από επικοινωνία με τον Επιβλέποντα Καθηγητή ή Καθηγήτρια, συμπληρώνετε και την ημερομηνία ανάθεσης.
- Η αίτηση ανάθεσης πρέπει να είναι υπογεγραμμένη από τον Καθηγητή σας και μετά να σταλεί στη Γραμματεία του Τμήματος.

Β. Έντυπο παρουσίασης πτυχιακής εργασίας :

Α Ι Τ Η Σ Η

Επώνυμο:.....

*.....

Όνομα:.....

*.....

Πατρώνυμο:.....

*.....

Μητρώνυμο:.....

Α.Μ.:.....

Ημ/νία γέννησης:.....

Τόπος γέννησης:.....

*.....

Δ/νση κατοικίας:.....

Τηλέφωνο:.....

Κινητό Τηλέφωνο

*** ΝΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΟΥΝ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕ ΛΑΤΙΝΙΚΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ** (Το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο και ο τόπος γέννησης να γραφτούν όπως αναγράφονται στην αστυνομική ταυτότητα ή στο διαβατήριο)

**** ΝΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΟΥΝ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ**

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ Η ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΟΣ

ΠΡΟΣ:

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Σας παρακαλώ να με συμπεριλάβετε στο πρόγραμμα των επόμενων παρουσιάσεων πτυχιακών εργασιών

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

.....

**** ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ:**

.....

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ / ΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ / ΤΡΙΑ:

.....

ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΟΣ:

.....

Ο αιτών / Η αιτούσα

.....
 (Υπογραφή)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Παρουσιάζεται ένα υπόδειγμα εξώφυλλου πτυχιακής εργασίας ενός φοιτητή.

Τ.Ε.Ι. ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ, (Α.Μ.)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ/ΠΟΥΣΑΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ

ΚΑΣΤΟΡΙΑ, ΜΗΝΑΣ ΕΤΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Παρατίθεται σε μορφή σχεδίου α) το πλάνο εργασίας 1000 λέξεων για την πρώτη προσέγγιση με τον επιβλέποντα. β) το έντυπο «Εισαγωγή της Εργασίας» της γραπτής εργασίας. Και στα δύο υποδείγματα που παρατίθενται ο φοιτητής/τρια αναπτύσσει με πλήρες κείμενο με παραγράφους οι οποίες αντιστοιχούν στο παρακάτω σχέδιο:

A) ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ

Παράδοση ενός Πλάνου Εργασίας που περιλαμβάνει:

1. Παράδοση Κειμένου 1000 περίπου λέξεων προς έγκριση με στοιχεία που αφορούν:

- α) Προβληματισμούς που δημιουργούνται από το θέμα
- β) Εστίαση στο θέμα με αποσαφήνιση ποιες πτυχές του θέματος και υπό ποιους περιορισμούς θα μελετηθούν.
- γ) Επικέντρωση στα ερωτήματα που θα διερευνηθούν (Ποιο το κύριο ερώτημα που θα ερευνηθεί η εργασία; Ποια τα υπο - ερωτήματα που θα ερευνηθεί η εργασία; Ενδεχόμενες υποθέσεις εργασίας που θα εξεταστούν για επαλήθευση)
- δ) Επικέντρωση στα μεθοδολογικών εργαλείων που θα χρησιμοποιηθούν για να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτήματα με ξεκάθαρη διατύπωση της μεθοδολογίας που θα ακολουθηθεί, την ανάπτυξη των μεθόδων ανάλυσης, καθώς και των όποιων παραμέτρων θα ληφθούν υπόψη (π.χ. πλήθος δείγματος, διάστημα μελέτης κλπ)

2. Παράδοση Ενδεικτικού Πίνακα Περιεχομένων με ανάπτυξη τίτλων υποκεφαλαίων.

3. Παράδοση μιας πρώτης ενδεικτικής βιβλιογραφίας σχετικής με το θέμα

Επιθυμητό είναι επίσης να δοθεί ή να συμφωνηθεί μαζί με τον επιβλέποντα:

4. Χρονοδιάγραμμα Ενεργειών

5. Μια πρώτη εκτίμηση συμπερασμάτων που ψάχνουμε (υποθέσεις εργασίας)

6. Προσδιορισμός Πλάνου Συνεργασίας με τον Επιβλέποντα

Α) ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Επεξηγηματική παράγραφος σχετικά με τον τίτλο της εργασίας και τους προβληματισμούς που δημιουργούνται

Εστίαση στο θέμα με αποσαφήνιση ποιες πτυχές του θέματος και υπό ποιους περιορισμούς θα μελετηθούν.

Γιατί και από ποια σκοπιά έχει ενδιαφέρον το θέμα.

Παράγραφος η οποία επικεντρώνεται στα ερωτήματα που θα διερευνηθούν (Ποιο το κύριο ερώτημα που θα ερευνηθεί η εργασία; Ποια τα υπο - ερωτήματα που θα ερευνηθεί η εργασία; Ενδεχόμενες υποθέσεις εργασίας που θα εξεταστούν για επαλήθευση)

Επεξηγηματική Παράγραφος των μεθοδολογικών εργαλείων που θα χρησιμοποιηθούν για να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτήματα.

Ενδεχόμενη συμβολή της εργασίας σε νέα γνώση

Σύντομη περιγραφή της οργάνωσης των κεφαλαίων που ακολουθούν σε σχέση με τα εξεταζόμενα θέματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Ακολουθεί υπόδειγμα δομής κεφαλαίων της πτυχιακής εργασίας

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Περίληψη	Σελ 2
Περίληψη (στη αγγλική γλώσσα)	Σελ 3
Ευχαριστίες	Σελ 4
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	Σελ 5-...

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: (ΤΙΤΛΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ)

1.1 Τίτλος

1.2 ...

...

1.2.1

1.2.2

1.3

...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: (ΤΙΤΛΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ)

2.1 ...

2.2 ...

... ...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ν: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

v.1 ...

v.2 ...

... ...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μεθοδολογία αναγραφής της βιβλιογραφίας στοχεύει στον εύκολο εντοπισμό των πηγών που χρησιμοποιεί ο φοιτητής ώστε να μπορεί κάποιος να βρει τις πηγές αυτές και να τις μελετήσει. Είναι σημαντικό οποιαδήποτε αναφορά γίνεται σε πηγές στο κυρίως κείμενο να υπάρχουν όλα τα στοιχεία της δημοσίευσης στην βιβλιογραφική λίστα και αντίθετα όποια βιβλιογραφία παρατίθεται στην λίστα να έχει γίνει αναφορά σε αυτήν στον κυρίως κείμενο. Η μεθοδολογία αναγραφής της βιβλιογραφίας χρησιμοποιεί ένα αυστηρά δομημένο τρόπο που ακολουθεί παραδεκτά πρότυπα βιβλιογραφικών αναφορών.

Η βιβλιογραφία διαχωρίζεται σε ελληνική και ξενόγλωσση. Πρώτα παρατίθεται η ελληνική και στη συνέχεια η ξενόγλωσση. Παρακάτω παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να παρουσιάζεται η βιβλιογραφία.

Μέσα στο κείμενο της πτυχιακής εργασίας:

Οι βιβλιογραφικές αναφορές θα παρατίθενται μέσα σε παρένθεση αναφέροντας το επίθετο του συγγραφέα, το έτος έκδοσης και τις σχετικές σελίδες [π.χ. (Kruckeberg, 1989: 9-11) αν είναι δύο οι συγγραφείς[π.χ. (Grunig and White, 1992:33-34)] ή αν οι συγγραφείς είναι περισσότεροι από δύο (Cutlip et al, 2000: 271-276) ή (Cutlip κ. συν., 2000: 271-276). Στην περίπτωση που χρησιμοποιείτε αυτούσιες προτάσεις από μια πηγή [π.χ. (Ford, 2001: 34) αυτές μπαίνουν σε εισαγωγικά («...») και δηλώνεται η πηγή όπως παραπάνω.

Εναλλακτική πρόταση αποτελεί η παρουσίαση της βιβλιογραφικής αναφοράς (παραπομπής) ως υποσημείωση στο κάτω μέρος της σελίδας. Συνιστάται στους φοιτητές/τριες να προτιμούν την πρώτη μέθοδο υπομνηματισμού.

Στο τέλος της πτυχιακής εργασίας, στην Βιβλιογραφία:

- **Για βιβλία και μονογραφίες :**

Επίθετο, Αρχικόλεξο Ονόματος, (έτος). *Τίτλος Βιβλίου*, Εκδότης, Τόπος έκδοσης.

Π.χ

Hendrix, J.A. (2004). *Public Relations Cases* (6th Edition). Belmont, CA: Wadsworth.

Πανηγυράκης, Γ., Βεντούρα-Νεοκοσμίδη, Ζ. (2001). *Σύγχρονη Διοίκηση Δημοσίων Σχέσεων*. Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα.

Κουτούπης, Θ. (2004). *Πρακτικός Οδηγός Δημοσίων Σχέσεων*. Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη.

Για πολλούς συγγραφείς (άρθρου ή βιβλίου ή ...) πρέπει να αναφέρονται όλοι και να αποφεύγεται το γνωστό «et al. ή κ. συν.» που χρησιμοποιείται στο κυρίως κείμενο:

Cutlip, S.M., Center A.H. and Broom K. (2000). *Effective Public Relations* (8th Edition), Prentice Hall International, Upper Saddle River, New Jersey, USA

▪ **Για επιστημονικά άρθρα - περιοδικά(journals) :**

Επίθετο, Αρχικόλεξο Ονόματος, (έτος). Τίτλος άρθρου, *Τίτλος Επιστημονικού Περιοδικού*, Τόμος (τεύχος), Σελίδες.

Π.χ:

Kruckeberg, D. (1989). "The Need for an International Code of Ethics," *Public Relations Review*, 15 (2), 6-18.

Weaver, C.K. and Motion, J. (2002). "Sabotage and Subterfuge: Public Relations, Democracy and Genetic Engineering in New Zealand," *Media, Culture & Society* 24(3), 325-343.

Παπαθανασόπουλος, Στ. (2000) "Τα Σύγχρονα Μέσα και η Πολιτική Επικοινωνία," *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 16, Νοέμβριος, σελ. 11-33.

▪ **Για κεφάλαια βιβλίων από συλλογικά έργα :**

Επίθετο, Αρχικόλεξο Ονόματος, (έτος). Τίτλος κεφαλαίου, in Επίθετο Επιμελητή, Αρχικόλεξο Ονόματος Επιμελητή (ed), *Τίτλος Βιβλίου*, Εκδότης, Τόπος Έκδοσης, Σελίδες Κεφαλαίου.

Π.χ.

McKie, D. (2001). Updating Public Relations: ‘New Science,’ Research Paradigms, and Uneven Developments. In Robert L. H. (ed.), *Handbook of Public Relations*, Sage Publications, Thousand Oaks, CA, London and New Delhi: 142-153.

Grunig, J .E. and White, J. (1992). The Effect of Worldviews on Public Relations Theory and Practice. In Grunig J.E. (ed.), *Excellence in Public Relations and Communication Management*, Lawrence Erlbaum, Hillsdale, New Jersey, USA, 31-64.

Κωτσικοπούλου, Β. (2002) Εκλογές και Διαδίκτυο: Η Περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ελλάδας. Στο Ν. Δεμερτζής (επιμ.), *Η Πολιτική Επικοινωνία στην Ελλάδα.*(σελ. 173-210). Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

▪ **Για επαγγελματικές αναφορές :**

Keeny, D. (1997) “Protecting Corporate Reputations During Crises,” *Tactics*, March, pp. 1-3.

▪ **Για εμπορικά περιοδικά :**

Ανδρεάλα, Α. (2007, Φεβρουάριος) «Αναθεωρημένος Κώδικας Διαφήμισης,» *AdBusiness*, τ. 533, σελ. 16-17.

Robertson, S. (2006, February 3) «APCO’s Stibbs to Lobby for Increased Sports Funding,» *PR Week*, p. 7.

▪ **Για άρθρα στο Internet (εφόσον γνωρίζετε τον συγγραφέα) :**

Irvine R.,B. and Millar, D., P. (1997) “Multiplying the Effects: Factors Influencing Media Coverage of Business Crises,” http://www.crisisexperts.com/multiply_main.htm, (πρόσβαση 19 Οκτωβρίου 2001).

Σημείωση : πάντα να αναφέρεται το πλήρες URL της πηγής σας.

▪ **Για άρθρα στο Internet (εφόσον δεν γνωρίζετε τον συγγραφέα) :**

“Crisis Management vs. Crisis Communications,” (2001) http://crisisexperts.com/management_main.htm (πρόσβαση 19 Οκτωβρίου 2001).

▪ **Για ιστοσελίδες :**

Τίτλος Ιστοσελίδας, Διεύθυνση URL, (πρόσβαση στις)

Π.χ.

Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, <http://kastoria.teikoζ.gr/pr>
(πρόσβαση στις 27 Απριλίου 2007)